

Hållbarhet
& förtroende

Innehåll

Kommentar från vice VD / 2

Verksamheten / 3

Hållbarhetsarbetet / 7

Klienterna / 9

Miljöpåverkan / 10

Medarbetarna / 12

Samhället / 16

PricewaterhouseCoopers globala nätverk / 17

Redovisningsprinciper / 18

GRI index / 20

Kontakt / 22

Sveriges ledande företag inom revision, redovisning och rådgivning.

Ett av världens största nätverk med verksamhet i över 150 länder.

En marknadsorienterad organisation med branschspecifik kompetens.

Vår vision

är ett väl fungerande privat, offentligt och ideellt företagande som inger förtroende.

PricewaterhouseCoopers i Sverige är marknadsledande inom revision, redovisning, skatt och affärsrådgivning med 3 600 medarbetare och kontor på 125 orter runt om i landet. Med erfarenhet och bred branschkunskap utvecklar vi värden för våra 60 000 klienter vilka utgörs av globala företag, svenska storföretag och organisationer, mindre och medelstora, främst lokala företag samt den offentliga sektorn.

PricewaterhouseCoopers är ett nätverk som omfattar 163 000 medarbetare i 151 länder över hela världen.

Sverige är ett av de 20 strategiskt viktiga länderna inom PricewaterhouseCoopers med flera representanter på positioner i det globala nätverket.

Kenneth Stjernström, vice VD

Utmaningar på kort och lång sikt

Sedan vi lämnade vår hållbarhetsredovisning för räkenskapsåret 2007/2008 har de akuta effekterna av finanskrisen klingat ut. Nu återstår många års avveckling av statliga stödåtgärder för att finansmarknaderna ska fungera normalt utan stöd, det vill säga förtroendet mellan marknadens aktörer ska vara återställt. Otaliga är diskussionerna kring ansvarsfrågan. Hur ska en liknande finanskris undvikas?

Hållbar affärsutveckling handlar om ansvar. Ett ansvar som sträcker sig utanför den finansiella resultat- och balansräkningen. Under det gångna räkenskapsåret har vi sett hur investerare lägger betydligt större vikt vid sociala och miljömässiga förhållanden när de ska utvärdera en investering. Benämningen ESG kriterier (Environmental, Social and Governance) håller på att ta över benämningen CSR i investeringsssammanhang.

FNs initiativ PRI (Principles for Responsible Investments) som startade 2006 omfattade vid årsskiftet 2009/2010 cirka 500 placerare från 36 länder – däribland Sverige. Tillsammans kontrollerar dessa aktörer tillgångar till ett värde av 18 trillioner USD, alltså 18 000 000 000 000 USD! Vid en dollarkurs på 7 kronor innebär det cirka 41 gånger Sveriges BNP för 2009! Detta kommer naturligtvis att påverka företagets syn på nödvändigheten av hållbar affärsutveckling, när ägare börjar ställa tydliga krav.

I september 2009 publicerades de forskningsresultat där begreppet planetära gränsvärden (planetary boundaries) infördes för nio faktorer som bedöms samverka för att stabilisera klimatet. Detta gör att klimatfrågan blir än mera komplex, det handlar inte längre bara om växthusgaser utan om ytterligare åtta faktorer. För tre av dessa nio bedömer forskarna att vi har överskridit de långsiktigt säkra nivåerna:

- koncentrationen av växthusgaser i atmosfären,
- mängden av människan tillförd kväve och fosfor (i första hand som gödningsmedel) samt
- takten i vilken djur- och växtarter utrotas (biodiversitet).

Vad det kommer att innebära för de fortsatta klimatförhandlingarna återstår att se. Klimatmötet i Köpenhamn i december 2009 ledde inte till någon formell överenskommelse utan tydliggjorde svårigheterna att hitta gemensamma synsätt mellan världens i- och u-länder. Frågan fortsätter att drivas i FNs regi med nya möten inbokade under 2010, samtidigt som det pågår förhandlingar mellan enskilda länder som till exempel USA och Kina.

PricewaterhouseCoopers i Sverige har påbörjat kartläggningen av vår påverkan på hållbar utveckling. Vår största utmaning det närmaste året är att lägga grunden för vilka mål vi ska sätta för vår påverkan på hållbar utveckling, både ur ett internt och externt kundperspektiv. Hur kan vi minska vår egen

miljöpåverkan samtidigt som vi kan bidra till att våra klienter kan ställa om sina verksamheter mot det framtida resurssnåla samhället? Vi ser att vi inom det sociala området har ett gott utgångsläge genom vårt mångåriga arbete med medarbetarutveckling och samhällsengagemang. På miljöområdet har vi ett kartläggningsarbete att slutföra och att implementera hållbarhetskriterier i våra inköps- och resepolities. I planerna ingår även att låta vår nästa hållbarhetsredovisning för räkenskapsåret 2009/2010, enligt GRIs tillämpningsnivå C, bli bestyrkt av externa revisorer.

Vår affärsmäsigt största utmaning, under de närmaste åren, är den fortsatta anpassningen av vår verksamhet till den avskaffade revisionsplikten. Vi har målmedvetet, sedan flera år, arbetat med att bredda vårt tjänsteutbud till de mindre och medelstora företagen. Visionsbyrån Online, som kan hjälpa klienterna att effektivisera sin ekonomifunktion lanserades under hösten 2009 och vi räknar med att denna webbportals funktioner, på sikt, kommer att användas av en stor del av våra klienter. Redovisnings- och rådgivningstjänster har vi sedan länge i vårt tjänsteutbud och dessa kommer vi att fortsätta att utveckla efter våra klienters önskemål. Utveckling

pågår även av revisions- och bestyrkandetjänster, som inte är lika omfattande som den lagstadgade revisionen och därför kommer att användas för särskilda ändamål.

Inom de närmaste 2–3 åren är våra huvudutmaningar dels att fastställa mål för vårt hållbarhetsarbete, dels att utveckla våra rapporteringsrutiner av hållbarhetsarbetet och tänka mera hållbart i det dagliga arbetet. Att vara lika kreativa ur hållbarhetssynpunkt som vi har varit i våra tjänster tidigare. Att inte av slentrian göra som vi alltid har gjort. Albert Einstein lär ha sagt: "Det är svårare att ändra på en

företagets mening än att klyva en atom". Som stöd i vår process kommer vi att ta fram en utbildning i grundläggande hållbarhetsfrågor för samtliga

medarbetare. De kunskaperna kommer sannolikt att öppna för diskussioner med våra klienter ur ett hållbarhetsperspektiv. Det är i den dialogen, i våra roller som konsulter och revisorer, som vi kommer att kunna ha vår största påverkan på hållbar utveckling.

"Det är i den dialogen, i våra roller som konsulter och revisorer, som vi kommer att kunna ha vår största påverkan på hållbar utveckling."

- o Assurance
- o Advisory
- o Tax

Organisation och tjänsteutbud

PricewaterhouseCoopers i Sverige AB ägs av i företaget verksamma partners. Dessa partners ansvarar för verksamheten inom ramen för ett starkt sammanhållet enbyrå-koncept. Bolagsstyrningen får genom dessa förhållanden en enkel struktur.

Partnerstämman – som är företagets högsta beslutande organ – har två ordinarie sammanträden per år. Stämman utser styrelse, styrelseordförande, Territory Senior Partner (TSP), verkställande direktör (VD) och vice verkställande direktör (vVD), samt en aktieägargrupp och ordförande i denna. Aktieägargruppen utgör valberedning och kontrollorgan i ägarrelaterade frågor. Styrelsen sammanträder 5–6 gånger per år och handlägger för ett aktiebolag sedvanliga styrelsefrågor. Bolagets revisor redovisar sina iakttagelser vid ett av mötena. Endast i företaget verksamma partners jämte personalrepresentanter ingår i styrelsen.

Den operativa verksamheten bedrivs i dotterbolaget Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, i vilket all personal i övrigt är anställd, samt för större klienter i dotterbolaget PricewaterhouseCoopers AB. Det senare bolaget har inga egna resurser utan köper samtliga tjänster från det förstnämnda.

PricewaterhouseCoopers följer enligt ingångna avtal riktlinjer och policies som är gemensamma för PricewaterhouseCoopers internationella nätverk. Ordförande företräder företaget i PricewaterhouseCoopers Global Board.

Vårt landsomfattande kontorsnät ger oss god kännedom om den lokala marknaden på de 125 orter där vi är verksamma. Under räkenskapsåret har gjorts 4 (2) bolagsförvärv samt 19 (16) inkråmsförvärv vilket har bidragit till att stärka marknadsandelarna lokalt.

Under räkenskapsåret har vi omorganiserat med syftet att ytterligare specialisera våra tjänster mot marknaden.

Assurance

Tjänsteområdet Assurance erbjuder revision och granskning av finansiell och annan information till större och internationella företag, offentlig sektor och ideella organisationer. En professionellt genomförd revision skapar trygghet och säkerhet för alla intressenter. Dels får resultatet stor betydelse internt i de företag och organisationer som granskas, dels skapar revisionen trovärdighet gentemot aktieägare, leverantörer, kreditgivare, myndigheter, medborgare och klienter. Granskningen innebär även att vi hjälper klienterna att identifiera problem och hitta rätt lösning. Det innebär att en duktig revisor dessutom måste vara en lyhörd och kompetent rådgivare med stor integritet.

Advisory

I tjänsteområdet Advisory återfinns specialister inom verksamhetsutveckling för såväl mindre och medelstora företag som större organisationer och internationella företag. Pricewa-

terhouseCoopers har över 8 000 experter inom verksamhetsutveckling i mer än 90 länder, ett globalt nätverk som står till våra klienters förfogande. I Sverige har våra klienter tillgång till erfarna rådgivare i hela landet. Genom att erbjuda djupa kunskaper om ekonomi, riskhantering/compliance, IT-system och verksamhetsstyrning hjälper vi våra klienter att genomföra kostnadsbesparande åtgärder, förbättra styrning och kontroll, identifiera och hantera risker samt förbättra kvaliteten. För att kunna erbjuda optimala lösningar har vi samtidigt byggt upp en svensk organisation med 150 corporate finance-specialister med djup kompetens och bred erfarenhet.

Tax

Tjänsteområdet Tax innefattar både tjänster till de mindre och medelstora, i huvudsak familjeägda, företagen (Family Business Services) samt skatterådgivning.

Family Business Services stöttar idag 50 000 mindre och medelstora – ofta ägarledda – företag runt om i landet i deras utveckling. Det sker med hjälp av tjänster inom ekonomiadministration, revision, skatt och affärsrådgivning.

Under räkenskapsåret har internetportalen affärsservice.se namnändrats till Visionsbyrå Online. Visionsbyrå Online ska bli en del i informationsutbytet med våra klienter och ger dem åtkomst till sina administrativa rutiner oavsett var de befinner sig, en säkrare elektro-

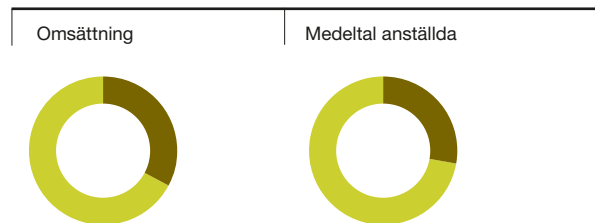
nisk kommunikation, samt även en minskad pappersförbrukning genom att redovisningsrapporter och andra handlingar distribueras digitalt. Visionsbyrå Online lanseras först i kundsegmentet inom Family Business Services.

PricewaterhouseCoopers har mer än 240 skatterådgivare runt om i Sverige som arbetar med såväl nationell som internationell företags- och individbeskattning och indirekta skatter. Vi arbetar tillsammans med klienterna för att utveckla lösningar på komplexa skattefrågor och för att ta fram ansvarsfulla strategier för skatt. Bland uppdragsgivarna finns såväl Sveriges största multinationella företag och större finansiella investerare som 60 000 små och medelstora företag. I det globala nätverket ingår ytterligare 23 000 specialister inom skatterådgivning i mer än 140 länder.

Assurance

Andel av koncernen

Nyckeltal ¹⁾	08/09	07/08
Nettointäkter, Mkr	1 440	1 395
Andel av total omsättning	33%	34%
Medelantal anställda	920	960
Andel av totalt medelantal anställda	28%	32%
Omsättning per anställd, tkr	1 565	1 453

¹⁾ Uppgifterna proforma efter omorganisation.

Antal klienter

Totalt antal klienter **10 100**

Utmärkelser under året

Årets Revisionsbyrå 2009 PricewaterhouseCoopers utsågs med bred marginal till Årets Revisionsbyrå i en omfattande undersökning gjord av Finansbarometern och tidningen Affärsvärlden. 2 370 beslutsfattare rankade oss högst inom samtliga fem områden; Kundnöjdhet, Kompetens, Pris, Service och bemötande samt Förståelse för klientens verksamhet.

Sveriges bästa konsulter enligt Veckans Affärer 300 storföretag har i en undersökning enats om att PricewaterhouseCoopers har "Sveriges bästa konsulter inom revision". Vi rankades högst i samtliga de fem bedömningskriterierna; förtroende, kundorientering, kompetens, resultat och köpbenägenhet.

Nummer 1 inom offentlig sektor 548 beslutsfattare inom kommuner och landsting har bäst kännedom och attityd till PricewaterhouseCoopers inom hela ekonomi- och revisionsbranschen, enligt Dagens Samhälle.

Exempel på våra tjänster

- Specialiserad revision
- Revision
- Internrevision
- Riskhantering
- Bolagsstyrning och intern kontroll
- Ägarstyrning inom familjeföretag
- Marknadsnotering
- Hållbarhetsfrågor

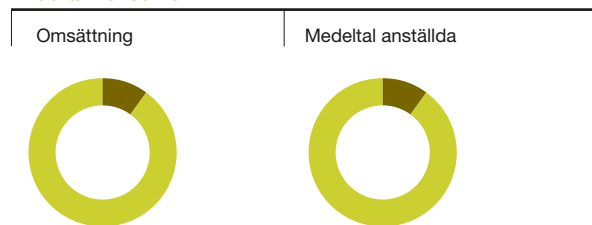
En professionellt genomförd revision skapar trygghet och säkerhet för alla intressenter. Dels får resultatet stor betydelse internt i de företag och organisationer som granskas, dels skapar revisionen trovärdighet gentemot aktieägare, leverantörer, kreditgivare, myndigheter, medborgare och klienter.

Granskningen innebär även att vi hjälper klienterna att identifiera problem och att hitta rätt lösning. Det innebär att en duktig revisor dessutom måste vara en lyhörd och kompetent rådgivare med stor integritet.

Catarina Ericsson, *Service Line Leader, Assurance*

Andel av koncernen

Nyckeltal¹⁾

	08/09	07/08
Nettointäkter, Mkr	440	465
Andel av total omsättning	10%	11%
Medelantal anställda	320	310
Andel av totalt medelantal anställda	10%	10%
Omsättning per anställd, tkr	1 375	1 500

¹⁾ Uppgifterna proforma efter omorganisation.

Antal klienter

Totalt antal klienter **1 500**

Utmärkelser under året

Vinnare av World's Best Outsourcing Advisors IAOP – en internationell organisation för outsourcing-branschen – sätter PricewaterhouseCoopers överst på listan World's Best Outsourcing Advisors.

... och Svenska Näringslivets Beslutsfattare håller med PricewaterhouseCoopers toppar även den undersökning som genomförs av ISI Wissing, där 490 beslutsfattare på svenska företag med fler än 50 anställda värderar Sveriges alla konsultbolag. Vi anses leverera bäst kvalitet, pålitlighet och service.

Bästa affärsrådgivarna Kennedy Consulting Research menar att PricewaterhouseCoopers är mest lämpade att vägleda företag i det nuvarande ekonomiska läget. Studien konstaterar bland annat att våra konsulter har uppdrag inom drygt 80 procent av världens 500 största företag.

Exempel på våra tjänster

- Företagstransaktioner
- Värdering
- Business Recovery Services
- Due diligence
- Finansiering
- Forensic
- Incitamentsprogram
- Kvalitetssäkring av system och processer
- Finansiell och ekonomisk effektivitet
- Revenue Growth
- Operations excellence
- IT-strategi
- Governance, risk och compliance
- Outsourcing
- Treasury
- Corporate Performance Management

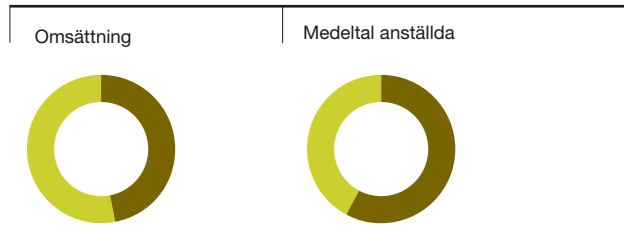
Genom att kombinera tjänster från Advisory med till exempel skatterådgivning, kan vi erbjuda en unik bredd och skapa ytterligare mervärde för våra klienter som nu alltmer söker en partner som tar ett större ansvar för helheten. Ett exempel på detta är Due Diligence-tjänsterna, som blir allt mer integrerade. Vi är unikt positionerade att kunna erbjuda integrerade tjänster inom både finansiell, kommersiell och operationell Due Diligence. Regelverken blir allt mer komplexa och vår spetskompetens inom till exempel Solvency II är därför mycket eftertraktad. Vi hjälper våra klienter att identifiera GAP, men också i arbetet med att säkerställa efterlevnad av regelverken.

Efter en djup lågkonjunktur förflyttas våra klienters fokus mot utmaningarna att återigen skapa tillväxt. Vår erfarenhet inom området Revenue Growth hjälper dem att stärka konkurrenskraften och ta marknadsandelar.

Reino Johansson, *Service Line Leader, Advisory*

Andel av koncernen

Nyckeltal ¹⁾	08/09	07/08
Nettointäkter, Mkr	2 010	1 840
Andel av total omsättning	47%	45%
Medelantal anställda	1 920	1 580
Andel av totalt medelantal anställda	58%	52%
Omsättning per anställd, tkr	1 047	1 165

¹⁾ Uppgifterna proforma efter omorganisation.

Antal klienter

Totalt antal klienter **47 200**

Utmärkelser under året

Ledande skatterådgivarna Inom ramen för International Tax Review har PricewaterhouseCoopers utsetts till Sveriges ledande skatterådgivare. De som har röstat är de större bolagens skattechefer och skatterådgivare.

Best Treasury and Tax Consultant PricewaterhouseCoopers vann Best Treasury Consultant för åttonde året i rad och bästa Tax Consultant för tredje gången i rad, framröstade av Treasury Management International's global readership av cirka 18 000 treasuryspecialister.

I topp hos Chef PricewaterhouseCoopers är bäst i branschen inom revision, redovisning, skatterådgivning, riskhantering, finansiell rådgivning och hållbarhetsredovisning enligt en undersökning som tidningen Chef gjort bland 411 av sina läsare.

Exempel på våra tjänster

- Företagsbeskattning
- Individbeskattning
- Beskattning av ägarledda företag och dess ägare
- Skatterevisioner och processer
- Moms
- Human Resource Services
- Bokföring
- Lönehantering
- Kund- och leverantörsfakturahantering
- Deklaration
- Bokslut
- Årsredovisning
- Ekonomisk uppföljning och analys
- Revision
- Affärsrådgivning

Vi utvecklar lösningar på komplexa skattefrågor och tar fram ansvarsfulla strategier för skatt.

Bland våra uppdragsgivare återfinns såväl Sveriges största multinationella företag och större finansiella investerare som 60 000 små och medelstora företag.

För mindre- och medelstora företag erbjuder vi en rad tjänster inom ekonomiadministration, revision, skatt och affärsrådgivning. Idag stöttar vi företagare runt om i landet i deras utveckling och i de frågor, problem och möjligheter som de ställs inför.

Roger Gavelin,
Service Line Leader, Tax

Tomas Lindgren,
Ansvarig, Family Business Services

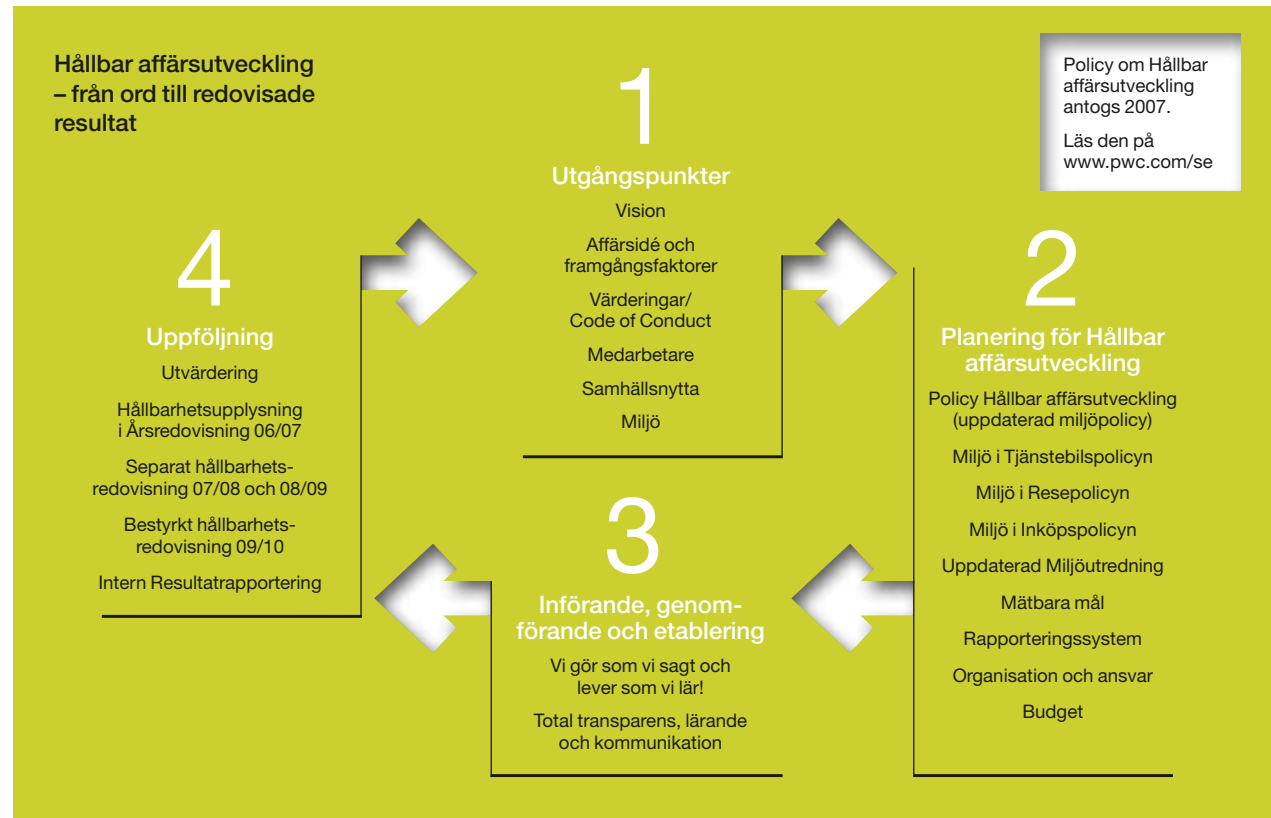
Vägen mot Hållbar affärsutveckling

Internt hållbarhetsarbete

Inom PricewaterhouseCoopers i Sverige togs de första stegen mot ett internt hållbarhetsarbete i slutet av räkenskapsåret 2006/2007, då styrelsen fattade beslut om införandet av ramverket Policy för Hållbar Affärsutveckling. Ramverket har sedan kompletterats med nya policies för tjänstebilar, resor och inköp. Vår första hållbarhetsredovisning presenterades för räkenskapsåret 2007/2008. Under hösten 2009 har det interna hållbarhetsarbetet fått förnyad kraft. Grunden till en intern hållbarhetsorganisation har lagts genom att en hållbarhetskoordinator utsetts, med uppgift att driva processen. Närmast i processen ligger att sätta mål för valda indikatorer, etablera rapporteringssystem och redovisningsorganisation samt följa upp utfallet.

License to operate

Ansvarsfrågorna har lyfts fram i efterdyningarna på den finansiella krisen och marknadens intressenter efterlyser regleringar som ska minska riskbenägenheten hos marknadens aktörer. Transparens är en förutsättning för förtroende och i vår roll som revisorer ingår att värna marknadens behov av transparent och tillförlitlig information. Transparens är även på väg att bli en förutsättning för att överhuvud-

taget kunna bedriva verksamhet. Investerare intresserar sig för företagens förhållningssätt till hållbar utveckling och tar en aktiv del i att öka företagets medvetande om att anpassa verksamheten till en hållbar utveckling. Internationellt får FN-initiativet PRI (Principles for Responsible Investments) allt fler placerare som ansluter sig. Flera svenska investerare och portföljförvaltare har sagt sig följa PRI:s etiska placeringsregler. Under hösten 2009 har en aktivitet, hållbart värdeskapande, inletts mellan 13 investerare som skickat ut en gemensam enkät till de 100 största företagen på Stockholmsbörsen för att kartlägga företagets arbete med hållbarhetsfrågor.

Som rådgivare är det nödvändigt att förstå vilka krav olika intressenter ställer på företagen, för att kunna vägleda våra klienter i deras strävan att utveckla deras verksamhet.

Svenska staten går före

Svenska staten har gått ett steg längre i sin ägarroll och kräver att bestyrkt hållbarhetsredovisning, enligt GRI:s riktlinjer (Global Reporting Initiative) ska upprättas av de statligt ägda bolagen fr o m 2008 års verksamhet.

Trovärdighet en förutsättning för förtroende

För att vi ska åtnjuta marknadens förtroende är vår trovärdighet absolut nödvändig att upprätthålla och en grundbult i denna är PricewaterhouseCoopers värderingar som avspeglas i vår etiska uppförandekod, Code of Conduct – the way we do business. Professionellt uppträdande, värna vårt oberoende, respekt för medarbetare, klienter och vår miljö samt ansvar för att PricewaterhouseCoopers betraktas som en organisation som tar samhällsansvar inkluderande nolltolerans mot mutor och bestickning, är hörnstenarna i uppförandekoden. Utbildning i vår Code of Conduct ingår i introduktionsutbildningen för

nyanställda, varför samtliga medarbetare har genomgått den. Code of Conduct återfinns på vår webbplats. Som ett led i uppföljningen av tillämpningen av Code of Conduct finns möjlighet för enskilda medarbetare att påtala bristande efterlevnad av uppförandekoden. Det är även möjligt att göra det anonymt. Likaså finns motsvarande möjlighet för utomstående via vår webbplats.

Intressenter och intressentdialog

Våra intressenter ställer krav på att vi ska bedriva vår verksamhet på ett ansvarsfullt sätt. Via en intern bedömning har vi identifierat våra väsentliga intressenter:

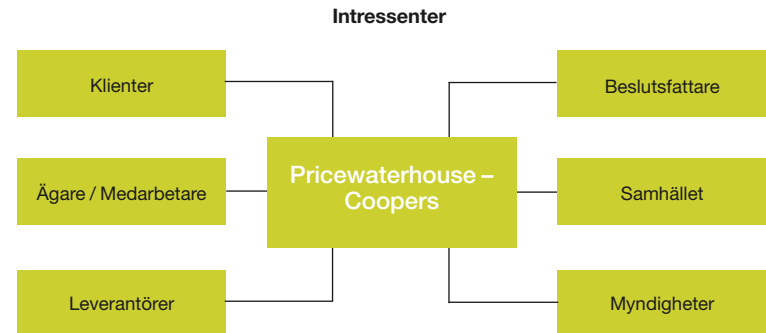
- Klienter (ställer krav i upphandlingar)
- Ägare (samtliga är anställda i bolaget), medarbetare och potentiella medarbetare
- Leverantörer och andra finansörer
- Beslutsfattare i näringslivet, investerare, finansieringsinstitut
- Samhället
- Normgivande myndigheter, t ex revisorsnämnden

De olika intressenterna har naturligtvis olika förväntningar på oss ur ett hållbarhetsperspektiv och dialogen med intressenterna tar sig olika uttryck.

Klienter

Förutom den dagliga kontakten med klienterna via våra medarbetare har vi genomfört årliga Nöjd Kund Index-enkäter. Resultatet 2008/2009 var 75,5 (74). PricewaterhouseCoopers finns även med i Svenskt Kvalitetsindex årliga undersökningar.

Hur hållbarhetsfrågorna ska integreras i vår kunddialog ska utredas. Det har även blivit mycket vanligt att klienter – vid i stort sett samtliga förfrågningar från offentlig sektor och större företag – ställer frågor till oss om i första hand vårt miljöarbete, i samband med offertförfrågningar och avtalsförnyelser. I vår

egenskap av marknadsledande aktör är det väsentligt för oss att ge marknaden en signal om att vi inte bara i vår konsultroll tar frågan om hållbar utveckling på allvar utan att vi även i våra interna rutiner, där så är rimligt, ska anlägga ett hållbarhetsperspektiv.

Medarbetare

Medarbetarna (inklusive partners) tillfrågas i två olika enkäter. I samarbete med företaget Net Survey genomförs vartannat år en svensk medarbetarenkät. Enkäten Global People Survey, som utförs i samarbete med PricewaterhouseCoopers globala nätverk och möjliggör jämförelser med andra länder, genomförs årligen. För ytterligare information om dessa hänvisas till avsnittet medarbetarundersökningar på sidan 12.

Investerare

Investerarna är sannolikt mest intresserade av att vi genomför våra uppdrag med stor integritet.

Våra medarbetare är aktiva i olika organisationer och nätverk där vi bidrar till att driva hållbarhetsrelaterade frågor, t ex i Finansana-

lytikernas Förenings Corporate Responsibility Kommitte och inom branschorganisationen Far. Vi stödjer även forskning och i samband med att t ex forskningsresultat presenteras kan vi ha en dialog med närvarande intressenter antingen direkt eller via olika publikationer.

Vi kommer att utveckla intressentdialogen avseende hållbarhetsfrågor under det närmaste året. Självklart finns redan idag den dagliga kontakten i samband med att vi utför våra tjänster eller liknande.

Kontroll av våra leverantörer

Vi är i färd med att införa ett tillägg till vår inköpspolicy som innebär att vi genomför en kontroll av att våra väsentliga leverantörer uppfyller grundläggande krav på att deras produkter och tjänster tillverkas och utförs på ett ansvarsfullt sätt ur ett socialt, etiskt och miljömässigt perspektiv. Leverantörerna får besvara ett antal frågor inom dessa områden. I dagsläget har leverantörerna inte någon möjlighet att, via någon strukturerad dialog, ställa krav på oss eller efterfråga information om vårt hållbarhetsarbete.

Våra tjänster ur ett hållbarhetsperspektiv

Hållbarhetsredovisning enligt GRI

– underlag till riskanalyser och verksamhetsutveckling

Mot bakgrund av att investerare efterfrågar hållbarhetsinformation, ser vi att fler och fler företag upptäcker nyttan med att genomlysas sin verksamhet ur ett hållbarhetsperspektiv. Första gången en hållbarhetsredovisning ska göras kan det uppfattas som både krångligt och obegripligt. Hållbarhetsredovisningen är en process som innefattar flera moment: informationsinsamling/kartläggning, målsättning, uppföljning samt regelbunden extern rapportering, och härmed skapas nya insikter och möjligheter för att effektivisera verksamheten när väl processen är igång. Genom att t ex gå igenom GRI:s riktlinjer för hållbarhetsredovisning utifrån den egna verksamheten erhålls en omfattande riskanalys som kan användas i organisationens verksamhetsutveckling, samtidigt som det leder till en anpassning till hållbar utveckling. Klienter och konsumenter efterfrågar också i högre grad information om varor och tjänsters egenskaper och företag och organisationer nagelfars utifrån deras etiska värderingar. Kan jag lita på dem?

Skatterådgivning

Vi ser också att efterfrågan ökar på rådgivning och det smyger sig även in ansvarsfrågor i t ex skatteplanering hos företag. Är det etiskt att planera för minsta möjliga skatt? Hur uppfattas det ur intressenternas perspektiv?

Leverantörskontroll

Kontroller över hur leverantörer uppfyller krav om arbetsförhållanden och miljöpåverkan är också ett växande område med ökande antal förfrågningar.

I takt med att kunder ökar sina krav på hållbara produkter blir det nödvändigt för tillverkarna att ha kontroll över hela tillverkningskedjan, så att det blir tillverkaren som hittar eventuella missförhållanden och kan åtgärda dem innan någon annan gör det. Företagens varumärken och i förlängningen värdet på aktierna kan påverkas negativt av dålig publicitet.

Konkreta exempel – uppdrag

Vi har stor påverkan på hållbar utveckling genom våra uppdrag, samtidigt som det sannolikt är det område där vi har störst utvecklingspotential. Konkreta exempel på uppdrag:

- Strategisk rådgivning kring handel med utsläppsrätter och klimatstrategier.
- Strategisk rådgivning i samhällsbyggnadsfrågor åt kommuner och landsting inom cities of the future-projektet.
- Rådgivning vid upprättande av hållbarhetsredovisning.
- Oberoende granskning och bestyrkande av hållbarhetsredovisning.
- Uppföljning av efterlevnad av policies, lagar, ledningssystem.
- Utveckling av rapportsystem och beslutsunderlag.

Vi har även deltagit i projekt som haft forskningstema, t ex så har vi tillsammans med ett skogsföretag undersökt möjligheterna att öka bunden mängd koldioxid i skog.

Internationellt

I det globala nätverket sysselsätter PricewaterhouseCoopers ca 500 personer inom affärsområdet Sustainable Business Solutions, varav ett 50-tal är rådgivare i Norden.

Fokus på energi och klimat

En kartläggning av de faktorer i vår verksamhet som har störst påverkan på hållbar utveckling har givit följande resultat:

Energiförbrukning i våra lokaler

I Sverige förbrukas 35–40 procent av all energi i byggnader. I egenskap av hyresgäst på 125 orter har vi ett ansvar för att inte förbruka mer energi än nödvändigt. Vi har påbörjat en kartläggning av kontorens energiförbrukning nedbruten på:

- Energi för uppvärmning och kyla
- El för drift av byggnaderna och el för vår egen verksamhet i lokalerna.

Den utvisar förhållandevis stora skillnader i energiförbrukning mellan olika kontor. Möjligheten att följa den egna energiförbrukningen i lokalerna finns på 54 kontor. Övriga kontor har i dagsläget inga egna mätare, utan erhåller en andel av byggnadens totala elförbrukning i förhållande till vår utnyttjade yta.

Att efterfråga information om energiförbrukning över hela landet är ett sätt för oss att bidra till hållbar utveckling. Härigenom sprider vi insikter till hyresmarknaderna även på mindre orter om att uppgifterna kommer att efterfrågas årligen. Till nästa hållbarhetsredovisning ska vi kartlägga hur många av våra lokaler som finns i en energideklarerad byggnad. Vi undersöker också om vi ska följa

in energiförbrukning som en separat parameter i samband med kontraktsdiskussioner, tex att vi i dialog med fastighetsägaren ska komma överens om energisparåtgärder om byggnaden har energiprestanda som ligger utanför referensvärden.

Insamlingen av uppgifterna visar också på att denna typ av uppgifter inte efterfrågas varje dag. Våra medarbetare har ibland mötts av totalt oförstående hyresvärdar. I storstadsområdena är det fler företag som efterfrågar uppgifter om energiförbrukning i sina lokaler och där finns en större förståelse för frågan. Vid fyra av våra kontor sker uppvärmningen med olja. Diskussioner med dessa fastighetsägare kommer att initieras för att hitta andra uppvärmningsformer. Utsläppen vid dessa fyra kontor uppgår till drygt 50 ton koldioxid per år. Det finns en potential att minska utsläppen med över 80 procent jämfört med utsläppen vid den genomsnittliga fjärrvärmeproduktionen i Sverige.

Till årets hållbarhetsredovisning har vi inte lyckats samla in och kvalitetssäkra all nödvändig information. Därför redovisar vi resultatet för 81 procent av vår kontorsyta. Till nästa hållbarhetsredovisning räknar vi med att ha kvalitetssäkrad information från alla kontor. Det möjliggör också för oss att ställa upp mål för energianvändningen i våra lokaler.

Energisparprojekt i våra lokaler

Sedan ett år tillbaka görs individuella mätningar av elförbrukningen på vårt största kontor. Mätningarna kommer att möjliggöra jämförelser mellan lokalytor med t ex olika belysning (armaturer som anpassar belysningen till omgivningen) och arbetsplatsutnyttjande (flera delar på samma skrivbord). Uppföljningen ger oss ett underlag för vidare utveckling av vår energianvändning. De första analyserna räknar vi med att kunna redovisa i nästa hållbarhetsredovisning.

Energiförbrukning* och klimatpåverkan	08/09
Uppvärmning, varmvatten, kWh	8 635 860
Energi för kylning (fjärrkyla), kWh	1 700 240
Vår andel av byggnadernas elförbrukning, kWh	6 869 664
Utsläpp av fossil koldioxid, ton	
– Uppvärmning, varmvatten	456
– El	763
Summa utsläpp	1 219

* Se beräkningsgrund på sid 18.

Hållbar flytt av kontor

Kontoret i Malmö flyttade till nya lokaler i ett hus med låg energiförbrukning. Ett mål var att använda så mycket som möjligt av den tidigare lokalens möbler och utrustning. I samband med flytten togs gamla fungerande möbler tillvara och kläddes om, överblivna möbler togs om hand av andra kontor och Rosengårdsskolan fick begagnade pärmar.

Resor

Våra tjänsteresor har kartlagts under räkenskapsåret.

I utsläppen för bilresor ingår inte pendlingsresor till och från arbetet. I dagsläget saknas uppföljningssystem för detta. Inte heller ingår taxiresor eller hyrbilar. Vi under-

söker möjligheter att få statistik från taxibolag och får komplettera i kommande hållbarhetsredovisningar om vi kan kvalitetssäkra de uppgifterna.

En ny resepolicy beräknas införas under räkenskapsåret 2009/2010. Syftet med poli-

cyn är att minska klimatpåverkan från våra resor. I samband med införandet av ny resepolicy kommer även frågan om vi ska klimatkompensera för koldioxidutsläppen att behandlas.

Färdsätt	Sträcka per medarbetare 2008/2009 (km)	Sträcka per medarbetare 2007/2008 (km)	Totala utsläpp 2008/2009 ton fossil koldioxid	Totala utsläpp 2007/2008 ton fossil koldioxid
Bil	2 200	2 413	1 485	1 487
Flyg	3 910	4 863	2 183	2 467

Tjänstebilspolicy

Jämfört med föregående räkenskapsår ligger en större del av anskaffningarna inom de gränsvärden som angavs i den under föregående räkenskapsår antagna miljöbilspolicy. Policyen är en rekommendation, men under räkenskapsåret 2009/2010 kommer frågan om den ska göras tvingande att behandlas i företagsledningen. Vi ser också hur bilarnas genomsnittliga utsläpp av koldioxid har minskat med 12 procent sedan föregående år.

Eftersom varken etanol eller biogas är certifierade bränslen enligt EU, så finns inga

officiella utsläppsdata att ha som beräkningsgrund. För 2008/2009 har vi därför beräknat utsläppen utifrån vägverkets årliga genomgång av vägtrafiken. Se redovisningsprinciper EN 29 sid 18. Under 2009/2010 kommer vi att följa upp hur tjänstebilarna som går att köra på biobränsle faktiskt tankas.

Noterbart är att andelen anskaffade miljöbilar ligger väsentligt över genomsnittet för hela riket. Effekten kan med största sannolikhet tillskrivas den subvention av driftkostnaderna som bolaget tillgodofört den medarbetare som valt att skaffa en miljöbil. Normalt

ska tjänstebilinehavet vara kostnadsneutralt för bolaget, det vill säga medarbetaren avstår bruttolön motsvarande kostnaden för tjänstebilen. Subventionen har inneburit att medarbetaren endast har behövt kompensera för de kostnader som överstiger 10 000 kr. Subventionen har funnits under perioden 2007-07-01 – 2009-06-30 och har uppgått till 10 000 kr per 12 månadersperiod och miljöbil.

Tjänstebilar	2008/2009	2007/2008	2006/2007
Andel anskaffningar inom policy	80%	66%	Miljöbilspolicy fanns ej
Genomsnittliga utsläpp från samtliga tjänstebilar g/km	183 ¹⁾	190 ¹⁾	210 ²⁾
Andel (%) miljöbilar i anskaffningar	47	31	1 u
Andel (%) miljöbilar av registrerade bilar i Sverige under samma period	37	25	1 u

¹⁾ Etanol och biogasbilars utsläpp beräknade efter faktiskt kör- och tankningsmönster i vägverkets analys av 2008 års trafik. 2007/2008 års uppgifter är omräknade för jämförbarhetens skull.

²⁾ Uppskattning gjord före bilpolicyens införande.

Socialt ansvar – ett brett åtagande

PricewaterhouseCoopers i Sverige har en vision om att bidra till ett privat, offentligt och ideellt företagande som inger förtroende. En förutsättning för att vi ska bidra med att bygga förtroende mellan samhällets olika aktörer är att vi själva för vår dialog utifrån en trovärdig plattform. Att vi själva tar det ansvar som vi anser åligga varje företag med ambition att bidra till en bättre utveckling av det samhälle vi verkar i.

Utifrån perspektivet företag – medarbetare har detta ansvar under året tagit sig uttryck i ett flertal aktiviteter: vår satsning på det coachande ledarskapet och medföljande ledarskapsprogram, vår fokusering på individanpassade utvecklingsprogram, 360-gradiga medarbetarundersökningar, vårt samarbete med nyckeltalsinstitutet angående jämställdhetsindex (Jämix) och arbetsvillkorsindex (AVI), vårt framtagande av en alkoholpolicy och vår satsning på personalfrämjande aktiviteter. Vi kommer här att ge en utförligare beskrivning av dessa aktiviteter och förklara varför vi anser dem ligga inom ramen för det ansvar vi har som arbetsgivare.

Det coachande ledarskapet

Vi vet att förutsättningarna för medarbetarnas möjligheter att utvecklas och komma till sin rätt många gånger är beroende av det ledarskap de möter. Våra medarbetare investerar sin tid i vårt företag och vi har ett affärsmässigt intresse av att se dem utvecklas i sina professionella roller så länge de befinner sig inom vår verksamhet, men vi har också en skyldighet att skapa förutsättningar som tillåter dem att växa. Här är ledarskapet avgörande. Våra utbildningsinsatser bland företagets ledare har därför intensifierats under året. Vid sidan om vårt 3-stegs ledarutvecklingsprogram har 300 ledare tränats i att se medarbetarnas potential och stödja dem i deras utveckling genom att hjälpa dem skapa individuella mål. Mål som utgår från de personliga förutsättningarna samtidigt som de möter organisationens mål och ambitioner.

Medarbetarundersökningar

Inom vårt företag har vi tre större medarbetarundersökningar: en nationell enkät som genomförs vart annat år med syfte att fånga upp medarbetarnas synpunkter inom den svenska firman (Net Survey), en global enkät som årligen genomförs inom ramen för det

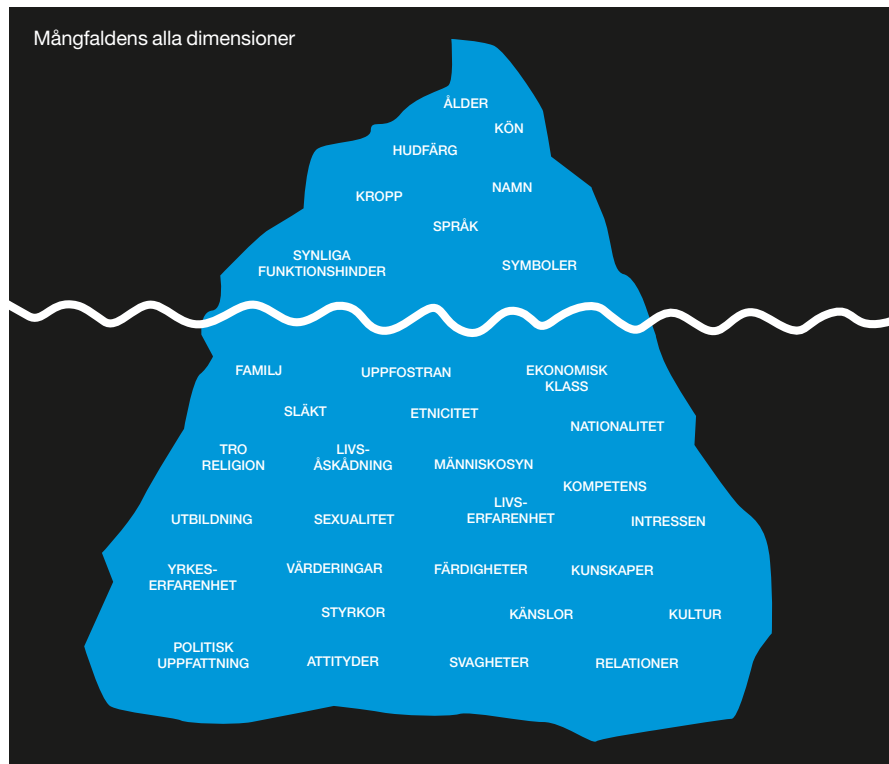
internationella nätverket PricewaterhouseCoopers (Global People Survey) och en årlig enkät som låter medarbetarna ge feedback till chefer såväl som uppdragsledare, där fokus ligger på att få en samlad bild av det ledarskap som utövas inom företaget (Upward feedback). Utöver dessa insatser får medarbetarna regelbunden feedback på sitt arbete och sina prestationer utifrån våra löpande utvärderingssystem.

Resultatet från det gångna verksamhetsårets Netsurvey (där 78 procent av företagets medarbetare deltog) visar att vi har starka värden inom: respekt, samarbete, möjlighet att påverka, återkoppling på arbetsinsats, förtroende för ledningen, code of conduct, trivsel, motivation och stolthet över att jobba på företaget. Områden där vi kan se förbättringspotential är: daglig feedback, genomförande av beslutade åtgärder, förändringsattityder, negativ stress, delegering av arbetsuppgifter från senior till junior medarbetare och förmågan att behålla värdefulla medarbetare.

De förbättringsområden som blir belysta i det gångna årets undersökning är identifierade sedan tidigare och vi arbetar kontinuerligt för att förbättra förutsättningarna på dessa områden. Därför är det glädjande att se att det

sammantagna resultatet, i form av summerat Employee Satisfaction Index (ESI), i undersökningen stigit till 92 procent från 2006/2007 års resultat på 90 procent.

Inom ramen för Upward feedback lämnades totalt 5 836 utvärderingar vilket genererade rapporter till 770 chefer och ledare på vårt företag (motsvarande 7,6 utvärderingar per chef). Frågorna i enkäten besvarades på skalan 1–5; ju lägre siffra desto bättre resultat. De områden som utvärderades var: Teamwork, Leadership och Excellence. Inom varje område ställdes ett antal frågor och vi kunde i det gångna årets undersökning se ett positivt resultat på frågor som: har respekt för individen (1,3), uppträder etiskt och professionellt (1,3), tar ansvar för beslut i med och motgång (1,5) och delar med sig av kunskap (1,5). Områden med förbättringspotential var: ger konstruktiv feedback (2,3), ger klara riktlinjer (2,1), uppmuntrar till balans i livet (2), mottaglig för kreativa idéer och omsätter dem i handling (1,9) samt överföring av uppdrag (1,9). Undersökningens aggregerade resultat på 1,7 befäster tidigare års goda resultat. Samtidigt visar undersökningen på flera förbättringsområden.

Den globala undersökningen bekräftar resultat i Net Survey. Frågor som handlar om etik och moral, och stoltheten över att arbeta på vårt företag får höga poäng, medan frågor som handlar om den dagliga feedbacken åter visar att det finns förbättringspotential. I Global People Survey framkommer det också att medarbetarna upplever en negativ diskrepans mellan kompensation (lön och förmåner) och prestation. Det visar sig också att medarbetarna tycker att vi som företag skulle kunna utveckla våra ansträngningar i att minska vår miljöpåverkan.

Resultatet från våra medarbetarundersökningar är ett kvitto på hur väl de anser att vi tar vårt ansvar som arbetsgivare. Skulle vi falla inom något eller några områden kommer det att synas i svaren. Därför anser vi att

undersökningar som dessa är avgörande för vår dialog med våra medarbetare och vårt gemensamma arbete för att förbättra deras förutsättningar.

Jämställdhet och mångfald

Vårt förhållningssätt till jämställdhets- och mångfaldsfrågan utgår från isbergsmodellen – precis som isberget har även mångfald synliga och osynliga delar. Isberget illustrerar på ett tydligt vis vad som syns ovanför vattenytan: ålder, kön, hudfärg och fysisk förmåga. Medan vi under vattenytan hittar: bakgrund, erfarenheter, språkkunskaper, trosuppfattning, sexuell läggning med mera. Alla har vi våra egna isberg – och våra egna ”glasögon” eller referensramar som vi använder när vi iakttar världen. Om vi har förmågan att se och

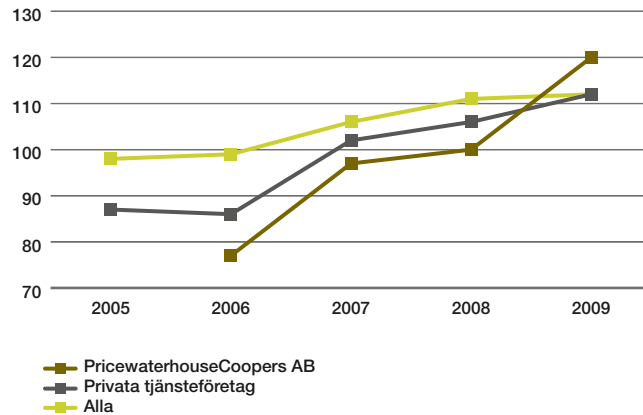
tillvarata olikheter samt förstå hur bakgrund, kultur och grupptillhörighet påverkar oss själva och andra, då kan vi också betraktas som mångfaldsmedvetna. För oss som företag handlar det om att ha en medvetenhet kring våra föreställningar och sträva efter att erbjuda en arbetsplats som ser mångfald som en efterfrågad kompetens, och som tillåter samtliga medarbetare att växa utifrån sina egna förutsättningar. Det är inte bara ett önskvärt beteende, vi ser det också som vår moraliska skyldighet.

Vår påtagligaste utmaning är att utjämna balansen mellan män och kvinnor i beslutsfattande positioner i allmänhet och i vår partnerkrets i synnerhet. Vi har idag 18 procent kvinnliga partners. De senaste fem åren har andelen kvinnor som utnämnts till nya part-

ners varit 27 procent. Det är en förbättring, men vi har fortfarande långt ifrån en jämställd partnerkrets där fördelningen ligger inom intervallet 40–60 procent.

För att tackla denna utmaning har vi sedan tidigare arbetat med en jämställdhetsplan med mätbara mål och nyckeltal, vi har en policy för föräldraledighet, ett mentorprogram för kvinnor, vi anordnar ”Women on the board” seminarier och olika nätverksaktiviteter. Under det gångna verksamhetsåret har ledningen dessutom deltagit i ett seminarium i jämställdhetsfrågor och har tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram nya måltal för vårt jämställdhetsarbete.

JÄMIX® i tid och rum

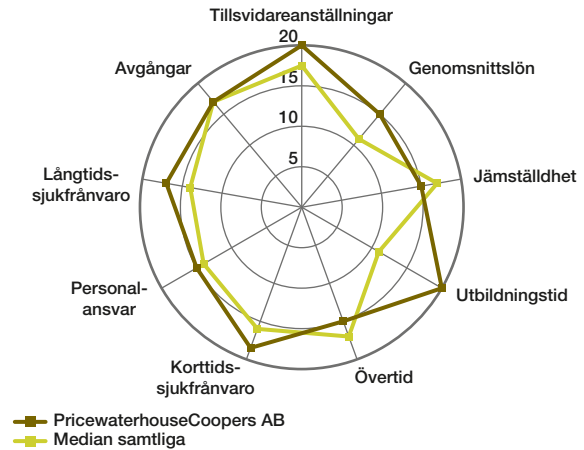
Resultatet från Jämixon visar tydligt på de positiva effekterna av PricewaterhouseCoopers arbete med jämställdhetsfrågor. Sedan 2006 har utfallet förbättrats med 57 procent.

Dessutom har vi för fjärde året i rad deltagit i Nyckeltalsinstitutets undersökning Jämixon; en undersökning som mäter jämställdheten i olika organisationer. Jämixon grundar sig på 9 nyckeltal: 1) **Yrken** – är yrkesgrupperna i organisationen jämställda 2) **Ledning** – är den högsta ledningsgruppen jämställd 3) **Chefskap** – har kvinnor och män samma möjlighet att bli chef 4) **Lön** – är lönen lika för män och kvinnor 5) **Ohälsa** – ser långtidssjukfrånvaron olika ut 6) **Föräldraskap** – hur ser fördelningen av föräldradledighet ut 7) **Deltid** – är sysselsättningsgraden lika 8) **Trygghet** – är anställningsgraden lika 9) **Jämställdhetsplan** – arbetar man aktivt med sin jämställdhetsplan. Sedan 2006 har vi gått från ett värde på 77 till det

gångna verksamhetsårets resultat på 121; en förbättring på 57 procent. Medianen för de 122 medverkande organisationerna ligger på 115. De områden som vi särskilt behöver förbättra ytterligare är kvinnors representation i högsta ledningen samt långtidssjukfrånvaron.

Resultatet från undersökningar som Jämixon lägger ramverket för våra fortsatta sättningsområden. Dessutom ger jämförelsen med andra organisationer oss en möjlighet att justera våra egna antaganden om vad som ligger inom ramen för vårt ansvar. Det är genom undersökningar som dessa som vi tillsammans med andra företag och organisationer driver vårt utvecklingsarbete framåt.

AVI i jämförelse med median

Även i undersökningen Arbetsvillkorsindex placerar vi oss högt med totalresultatet 151 jämfört med medianvärdet 128.

Utöver arbetet med jämställdhetsfrågan har vi i år tagit ett konkret steg för att engagera oss i mångfaldsfrågan genom att upprätta en mångfaldspolicy. Det är ett område där vi kan vidareutvecklas. Vår ambition är att förbättra förutsättningarna för våra medarbetare och stärka vår position på området.

Arbetsvillkorsindex

Under det gångna verksamhetsåret har vi för första gången också deltagit i Nyckeltalsinstitutets undersökning Arbetsvillkorsindex (AVI). Undersökningen mäter arbetsvillkoren i de organisationer som deltar. Metodiken är den samma som i Jämixon och man utgår även här från nio nyckeltal:

1) **Anställningstrygghet** – Andel tillsvidareanställda 2) **Arbetsersättning** – Kostnad / timme 3) **Chefsskap** – Samma möjlighet att bli chef 4) **Kompetensutveckling** – Utbildning 5) **Arbetsbelastning** – Övertid 6) **Arbetsmiljö** – Korttidssjukfrånvaro 7) **Personalansvar** – Antal anställda / chef 8) **Rehabiliteringsbehov** – Långtidssjukfrånvaro 9) **Turbulens** – Avgångar. I undersökningen deltog 38 företag med totalt cirka 195 000 anställda. Medianvärdet var 128 poäng. PricewaterhouseCoopers fick ett resultat på 151 poäng. Det visar att vi som organisation har en framskjuten position när det gäller att erbjuda förmånliga arbetsvillkor till våra medarbetare.

Medarbetare

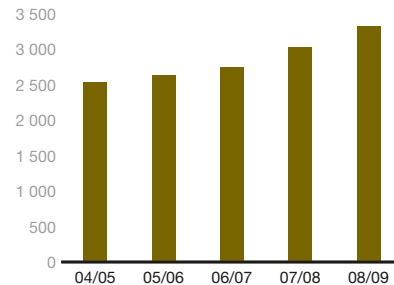
Alkohol- och drogpolicy

I år har vi också genom en ny policy tagit ytterligare ett steg då det gäller vårt förhållningssätt till alkohol och droger. Det är av omsorg om våra medarbetare och vårt företag som vi beslutat att formulera tydligare riktlinjer för hur dessa frågor ska behandlas i samband med representation, resor, utbildningar och andra sammankomster. Policyn förtydligar också att tyngdpunkten läggs på det förebyggande arbetet och att vi aktivt ska arbeta för att identifiera problem så tidigt som möjligt och erbjuda individanpassad hjälp när sådant behov uppstår. Som företag ska vi ha en tydlig syn på när och hur alkohol förekommer i vår miljö. Alla medarbetare och chefer ska veta vilka förutsättningar som gäller avseende alkohol.

Personalfrämjande aktiviteter

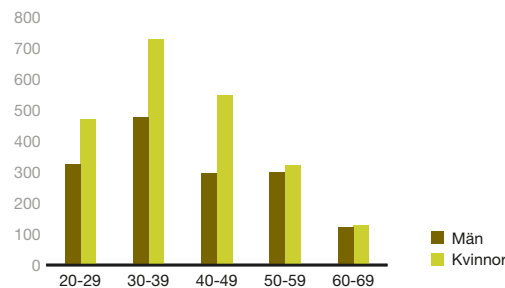
Vi är måna om att skapa förutsättningar för att människor ska trivas. Idag spenderar vi en stor del av vår vakna tid på arbetet. För att skapa en framgångsrik arbetsplats anser vi att man måste se medarbetarnas förutsättningar ur ett bredare perspektiv. Ska människor växa måste de hitta glädje på sin arbetsplats och känna lust inför sitt arbete. Genom att bejaka dessa fundamentala behov skapar vi även förutsättningar för att nå goda resultat inom andra personalrelaterade dimensioner. En del i vårt arbete är vårt årliga TUR-spel. TUR står för Trivsel, Utmaning och Resultat, och innebär att hela företaget träffas någonstans i Sverige för en helg späckad med olika aktiviteter. Utöver TUR uppmuntrar vi och stödjer aktivt de idrottsföreningar, konstskolor och nätverk som finns ute bland våra kontor.

Medelantal anställda

Den senaste femårsperioden har inneburit en kraftig tillväxt och medelantalet anställda har ökat med över 30 procent. Det senaste året var ökningen 10 procent.

Åldersstruktur

Drygt en tredjedel av de anställda är mellan 30–39 år. Medelåldern i företaget ligger oförändrat på 40 år.

	08/09	07/08	06/07
Medelantal anställda	3 323	3 019	2 748
– varav kvinnor	59 %	59 %	57 %
Totalt antal kvalificerade revisorer	808	788	802
– varav auktoriserade revisorer	496	495	505
Medelålder	40 år	40 år	41 år
Personalomsättning	9 %	13 %	10 %
Sjukfrånvaro, totalt	2,2 %	2,4 %	2,8 %
– kvinnor	2,7 %	3,3 %	3,7 %
– män	1,5 %	1,5 %	1,6 %
Utbildningstimmar, 1 000-tal	284	314	274
– i % av tillgänglig tid	5 %	6 %	6 %

+ Medelantal anställda

Medelantal anställda har passerat 3 300 och andelen kvinnor är oförändrat 59 procent.

– Personalomsättning

Personalomsättningen har gått ned markant det senaste året.

– Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron ligger fortsatt på en mycket låg nivå. Detta förklaras bland annat av att det finns en vårdförsäkring som gör att medarbetare snabbare kommer tillbaka i arbete. Ett aktivt rehabiliteringsarbete har också resulterat i minskat antal långtids-sjukskrivningar.

+ Kompetensutveckling

De kontinuerliga satsningarna på kompetensutveckling och utbildning fortsätter baserade på individuella utvecklingsplaner.

Socialt ansvar lokalt och globalt

På de 125 orter där vi är verksamma, bidrar vi till det lokala näringslivets utveckling genom våra tjänster till de mindre och medelstora företagen som är verksamma där. Ekonomiadministrativa tjänster ger företagen en administration som är skräddarsydd. Revisionen ger bland annat styrelse och ägare trygghet och företaget en kvalitetsstämpel.

Vi samverkar även med lokala och rikstäckande organisationer utifrån de förutsättningar som finns på de orter där vi är verksamma. PricewaterhouseCoopers och enskilda medarbetare är medlemmar i Företagarnas riksorganisation och Handelskammarens lokala föreningar. Dessa organiserar huvudsakligen befintliga företag. Vi stöder även Nyföretagarcentrum runt om i landet, dels med pengar men även med rådgivning till nyföretagare. Vi är även medlemmar i Näringslivets miljöchefer (NMC).

Högskolor och universitet

Högskolor är en viktig samarbetspartner för oss. Dels är de en källa till nyrekrytering av medarbetare, dels förekommer omfattande näringslivsutvecklingsprojekt i anslutning till högskolorna. Nya produkter och tjänster

utvecklas av både lärare och studenter vid högskolorna. Vi finns med bland annat som rådgivare. Särskilt utsedda medarbetare, i allmänhet vid det lokala kontoret, är kontaktpersoner och deltar i olika aktiviteter som t ex rekryteringsdagar.

Branschinitiativ

I Branschorganisationerna Far och SRF finns medarbetare representerade i styrelse-, kommitté- och referensgruppsarbete.

Medarbetare från PricewaterhouseCoopers finns även representerade i ett flertal internationella organisationer i egenskap av specialister på hållbar affärsutveckling. Till exempel FEE Sustainability Group, European Sustainability Reporting Association (ESRA), Sustainability Experts Advisory Panel (SEAP), som etablerats som en expertgrupp för rådgivning och arbete åt IFAC, IAASB och PAIB. Representation finns även inom ICC Commission on Business in Society och dess svenska referensgrupp inom svenska ICC.

Under räkenskapsåret har medarbetare från PricewaterhouseCoopers även innehaft ordförandeskapen för Fars pris för bästa hållbarhetsredovisning samt Globe Awards – leading sustainability awards, vilket delas ut

i fyra olika kategorier, alla med anknytning till hållbar utveckling.

I samverkan med driftig.nu har vi varit medarrangörer av Beautiful Business Award som syftar till att lyfta fram goda exempel på kvinnligt företagande. Kriterierna företagen bedöms utifrån är: Hållbarhet, nytänkande och tillväxtambition.

Sponsorsengagemang

En gemensam nämnare för våra sponsringsprojekt utanför idrottens värld är kompetensutveckling och lärande.

Vi stöder bland annat utveckling av unga dirigenter via sponsring av Stora dirigentpriset. Nationalencyklopedien har i samverkan med bl a PricewaterhouseCoopers instiftat det återkommande Kunskapspriset som delas ut varje höst.

PricewaterhouseCoopers stöder även forskning kring CSR-frågor. Professor Lars G. Hassel vid Umeå universitet och Åbo Academy University, konstaterar i sin forskning att företags börsvärde ökar om de har ett aktivt hållbarhetsarbete, i förhållande till de som inte har motsvarande. Han har under efterföljande räkenskapsår 2009/2010 presenterat nya forskningsrön som ytterligare stöder detta.

Våra medarbetare har under räkenskapsåret skrivit debattartiklar, deltagit som talare, lärare och förekommit som intervjuobjekt i massmedia, inom hållbar utveckling och andra områden.

PricewaterhouseCoopers utsågs till officiell översättare av de internationella riktlinjerna för hållbarhetsredovisning GRI (Global Reporting Initiative) till svenska. Översättningen presenterades vid ett seminarium, tillsammans med GRI, under oktober 2008.

Stöd till sociala projekt

Sedan flera år driver vi projektet LUST for life som stöder projekt för utbildning av gatubarn i Indien, stödjer FRIENDS arbete mot mobbing och Stadsmissionens arbete för hemlösa i Sverige.

Internationellt lämnade PricewaterhouseCoopers en donation till FN:s flyktingkommisariat (UNHCR). Donationen på över 4 miljoner USD, löper över flera år och ska användas för att bygga grundskolor i flyktingläger i Tchad för barn som flytt undan kriget i Darfur-provinsen i Sudan. Det är den största kontanta donation UNHCR erhållit från ett privat företag, någonsin.

Vårt globala ansvar

PricewaterhouseCoopers är världens största professionella serviceorganisation och världsledande inom revision, redovisning, skatt och rådgivning – tjänster som syftar till att bygga allmänhetens förtroende och skapa värde för klienterna och deras intressenter. Sverige är ett av de 20 strategiskt viktigaste länderna i PricewaterhouseCoopers globala nätverk.

Det globala nätverket omfattar 163 000 medarbetare på 757 kontor i 151 länder över hela världen och omsätter totalt över 26 miljarder USD.

PricewaterhouseCoopers arbetar aktivt för ett ansvarsfullt företagande och ökad hållbarhet såväl i den egna verksamheten som i tjänsteerbjudandet. Företaget stödjer hjälpinsatser världen över både genom bidrag och volontärsatser. Utbildning och klimatförändringar är två särskilt prioriterade områden.

Ansvarstagandet är brett och bygger på fyra hörnstenar:

- **Samhälle** – för PricewaterhouseCoopers är det självklart att bidra till utveckling i de samhällen där vi verkar. Vi uppmuntrar medarbetare att engagera sig i samhällsliga behov. Vi arbetar i partnerskap med samhällsorganisationer, genom ekonomiska bidrag och professionellt stöd och för kontinuerligt dialog med det omkringliggande samhället. Utbildning är ett särskilt fokus i vårt samhällsengagemang.
- **Miljö** – PricewaterhouseCoopers strategi bygger på en hållbar resursanvändning som minimerar såväl den egna miljöpåverkan som våra leverantörers. Det betyder att vi ska använda naturresurser på ett effektivt sätt och begränsa vår klimatpåverkan från energianvändning, transporter och dagliga processer. Vårt fokus på klimatfrågan manifesteras också av vårt engagemang som global rådgivare och rapportskrivare åt The Carbon Disclosure Project.
- **Medarbetare** – PricewaterhouseCoopers ska erbjuda stödande och engagerande arbetsplatser där alla behandlar varandra med värdighet, ärlighet och respekt. Medarbetare ska känna att de utvecklas och får tillgång till kunskaper som gör att de kan genomföra sina uppgifter på bästa sätt. Vi värnar om en god arbetsmiljö och medarbetarna ska kunna känna stolthet över vår organisation och dess värderingar. PricewaterhouseCoopers jämställdhetsarbete vägleds av vårt Gender Advisory Council. Idag är hälften av alla som nyrekryteras till organisationen kvinnor, medan 15 procent av samtliga partners är kvinnor.
- **Marknad** – som leverantör av kvalificerade revisions-, skatte- och andra rådgivningstjänster har PricewaterhouseCoopers ett stort ansvar att hjälpa våra klienter att

Utbildning till flyktingbarn i Darfur

Ett konkret resultat av PricewaterhouseCoopers fokus på utbildning är det projekt som drivs tillsammans med FN:s flyktingorganisation UNHCR bland flyktingbarn i Tchad. I fyra läger för flyktingar från Darfur-provinsen byggs nu lika många skolor med sammanlagt 32 klassrum. Här kommer 30 000 flyktingbarn i åldrarna 6 till 14 år att få tillgång till en grundläggande skolgång i fullt utrustade skollokaler.

Varje klassrum utrustas med skolbänkar, skrivtavlor och annan undervisningsmateriel. I gemensamhetsutrymmen finns tv och audiosystem, laptop-datorer, printers, böcker och väggplanscher. Cirka 15 000 böcker har köpts in.

Viktigt för projektet är också att höja de cirka 470 lärarnas kompetens genom fortbildning och stöd av olika slag. Barn som går ut skolan ska även få vägledning när det gäller att söka jobb eller fortsatt utbildning.

Skolorna fyller dessutom en mycket viktig funktion för att ge barnen struktur och stabilitet och en trygg plats, avskild från det våld och den förödelse som omgett dem.

Projektet finansieras med ett bidrag på 4 miljoner USD som samlades in bland PricewaterhouseCoopers medarbetare och medlemsfirmor på bara tio dagar.

bygga värde, hantera risker och förbättra resultatet. Klienterna vänder sig också till oss för råd om hållbarhetsfrågor för att bygga förtroende hos sina intressenter.

Vi spelar också en viktig roll på världens kapitalmarknader genom att bidra till transparens, förtroende och korrekt rapportering.

Redovisningsprinciper

Hållbarhetsredovisningen omfattar moderbolaget PricewaterhouseCoopers i Sverige AB samt de rörelsedrivande dotterbolagen Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB och ÖPwC Transaktionscenter AB och följer koncernens räkenskapsår, 2008-07-01 – 2009-06-30. I uppgifterna ingår inte verksamheter som lagts ut på entreprenad. Inför nästa hållbarhetsredovisning är avsikten att vi ska inkludera energiförbrukningen för den del av vår IT-drift som är utlagd på entreprenad.

Detta är bolagens andra hållbarhetsredovisning, föregående räkenskapsår upprättades den första. Avsikten är att hållbarhetsredovisning ska upprättas för varje räkenskapsår.

Ansvaret för hållbarhetsarbetet och hållbarhetsredovisningen är Kenneth Stjernström, vice VD.

Kontaktperson är:

Anders Welin, hållbarhetskoordinator
e-post: anders.welin@se.pwc.com
telefon: 08-555 55800

I hållbarhetsredovisningen redovisas de uppgifter och indikatorer (nyckeltal) som efter en intern process bedöms som mest väsentliga för våra intressenter och som vi samtidigt har möjlighet att få fram tillförlitliga data till. Fördelningen mellan de olika avsnitten baseras initialt på möjligheten att få fram information. I takt med att våra rapporteringssystem och

intressentdialog utvecklas kan fördelningen komma att förändras i kommande hållbarhetsredovisningar.

Beräkningsgrunder för indikatorerna

EN 3 Direkt energianvändning: Vår enda direkta energianvändning är bränsle till våra tjänstebilar. Effekterna av dessa återges i EN 29.

EN 4 Indirekt energianvändning: Förbrukning av omvandlad energi: el, fjärrvärme, kyla. Uppgifter om energiförbrukning har inhämtats från hyresvärdar samt i de fall där det finns separata elmätare för våra lokaler, från energileverantörer och egna avläsningar. Redovisade uppgifter avser helårsförbrukning. För lokaler som vi endast haft delar av räkenskapsåret har en proportionering gjorts. Av olika anledningar, t ex att hyresvärdar inte har velat ta fram uppgifterna på att vi avflyttat från lokalerna, har vi inte kunnat få fram uppgifter på energiförbrukningen detta år. Vi har då använt en genomsnittlig elförbrukning för kontoren samt uppvärmningsuppgifter från ett närliggande kontor med liknande klimatförhållanden. Vintrarna är längre i norra Sverige så det går åt mer uppvärmningsenergi där än i södra Sverige.

Den del av totala kontorsytan som vi inte har kunnat inhämta tillförlitliga uppgifter ifrån uppgår till 19 procent. Detta första år redovisar vi därför energiförbrukningen för 81 procent av vår kontorsyta. Nästa räkenskapsår är vårt

mål att redovisa fullständiga uppgifter från varje kontor.

EN16 Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt. Detta baseras på uppgifterna i EN 3 och EN4.

Vid omräkning av energiförbrukning till utsläpp har följande grunder använts:

El: Vi har endast begränsad förbrukning av skogen el varför utsläppen beräknas utifrån genomsnittligt fossilt utsläpp för nordisk el som inte klassats som bra miljöval. Senast tillgängliga uppgifter (helår 2008) är 111 g koldioxid (CO₂)/kWh

Fjärrvärme: Uppgifter om fossila utsläpp från produktionen av fjärrvärmens har ej erhållits från samtliga kontor. Genomsnittligt i Sverige är det låga fossila utsläpp från fjärrvärmeproduktionen. Vissa undantag finns bl a i Stockholm där vårt största kontor finns. Utsläppsberäkningen baseras på ett genomsnitt för fjärrvärmelieferantörerna i Sverige; 46,9 g CO₂/kWh.

Fjärrkyla: Fjärrkyla förekommer i första hand i storstäderna. Innevarande år redovisas endast energiförbrukning. Utsläpp av växthusgaser redovisas för om nästa räkenskapsår.

EN 17 Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt. Består huvudsakligen av utsläpp från organisationens resor. Se även EN 29.

EN 29 Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter.....inklusive arbetsresor/tjänsteresor. Uppgifter om tjänsteresor har inhämtats via inlämnade reseräkningar och är fördelade mellan privata bilar och tjänstebilar. Utsläppen för tjänstebilarna baseras på faktiska utsläpp för varje bil som vägts ihop med vägverkets senaste trafikanalys (2008) som tar hänsyn till faktisk användning av biobränslen i trafiken samt livscykelanalyser, sk Well to Wheel beräkning. Det innebär att utsläppen för miljöbilar reduceras enligt följande (jämfört med bensindrift):

Biogas/Gas	– 61 procent
Etanol	– 35 procent

Bil: Vi för ingen statistik över hur våra tjänstebilar tankas eftersom drivmedlet betalas av medarbetarna privat. Utsläppen från privatägda bilar har beräknats utifrån genomsnittliga utsläpp för svenska bilparken som helhet enligt vägverkets beräkning (220 g CO₂/km).

Flyg: Uppgifter om företagna flygresor har hämtats från statistik erhållen från resebyrå. Utsläpp från flygresor har beräknats med 168 g CO₂/km.

Tåg: I nästa hållbarhetsredovisning kommer vi även att redovisa uppgifter om våra tågresor.

Redovisningsprinciper forts.

Övriga resultatindikatorer

Finansiell påverkan, samt andra risker och möjligheter för organisationens aktiviteter, hänförliga till klimatförändringen (EC2).

Risker

Vår verksamhet som är belägen i Sverige kommer på sikt att påverkas av klimatförändringarna i Sverige. Eftersom vi inte äger några fastigheter kan vi på några års sikt flytta ur våra lokala kontor om det visar sig att de har placerats på ur klimatsynpunkt olämpliga ställen. I kommuner runt om i landet pågår en analys av hur klimatförändringarna kommer att påverka den lokala infrastrukturen. I takt

med att analyserna färdigställs kan effekterna på de lokala kontoren bedömas. För närvarande ser vi inte behovet av att göra egna undersökningar av dessa förhållanden. Om energipriserna ökar kommer det att öka våra kostnader. Även vid en fördubbling av energipriserna blir påverkan på resultatet dock hanterbar. Verksamheten är beroende av tillgången på energi, varför en fortsatt säker energiförsörjning är väsentlig.

Möjligheter

Frågan om klimatförändringen kan leda till en ökad efterfrågan på konsulttjänster kring hållbar utveckling och klimatstrategier.

Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (EC1)

Visar hur företaget har skapat och fördelat värde för sina intressenter.

Komponent	2008/2009 Tkr	Intressentgrupp
Direkt tillskapat ekonomiskt värde		
a) Intäkter (+)	4 314 247	
Fördelat ekonomiskt värde		
b) Rörelsekostnader (-)	- 1 168 888	Leverantörer
c) Ersättningar till anställda (-)	- 2 465 708	Anställda
d) Betalningar till finansärer (-)	- 237 916	Finansärer
e) Betalningar till offentliga sektorn (-)	- 97 812	Stat och kommun
f) Investeringar i samhället (-)	- 4 667	Samhället
Behållet ekonomiskt värde	339 256	

GRI index

PricewaterhouseCoopers i Sverige rapporterar sitt hållbarhetsarbete enligt GRIs (Global Reporting Initiative) riktlinjer, nivå C. I nedanstående index anges på vilken sida i Hållbarhetsredovisningen respektive Årsredovisning och Årsöversikt som informationen finns.

Report Application Levels

		2002 in Årsredovisning	C	C+	B	B+	A	A+
Typ av kontroll	Self Declared							
	Third Party Checked		Report Extremely Assured			Report Extremely Assured		
	GRI Checked							Report Extremely Assured

1. STRATEGI OCH ANALYS

	Sid
1.1 Kommentar från VD	2
1.2 Beskrivning av påverkan, risker och möjligheter	9

2. ORGANISATIONEN

2.1 Organisationens namn	3
2.2 Huvudsakliga varumärken, produkter och tjänster	3–6
2.3 Organisationsstruktur	3
2.4 Huvudkontorets lokalisering	22
2.5 Länder där organisationen är verksam	3
2.6 Ägarstruktur och bolagsform	3
2.7 Marknader	3
2.8 Bolagets storlek	ÅÖ 22–
2.9 Större förändringar under redovisningsperioden	3
2.10 Erhållna utmärkelser under räkenskapsåret	4, 5, 6

Förkortningar för hänvisningar

ÅR = Årsredovisning för PricewaterhouseCoopers i Sverige AB 2008/2009. Återfinns på www.pwc.com/se

3. REDOVISNINGSPARAMETRAR

	Sid
Redovisningsprofil	
3.1 Redovisningsperiod	18
3.2 Senaste redovisningen	18
3.3 Redovisningscykel	18
3.4 Kontaktperson för rapporten	18
Redovisningens omfattning och avgränsningar	
3.5 Process för att definiera redovisningens innehåll	18
3.6 Redovisningens avgränsningar	18
3.7 Begränsningar av omfattningen eller avgränsningen	18
3.8 Redovisningsprinciper för samägda bolag, dotterbolag, osv.	18
3.9 Mätmetoder och beräkningsgrunder	18
3.10 Förklaring till korrigeringar från tidigare rapporter	E/T
3.11 Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning eller mätmetoder jämfört med tidigare års redovisningar	11, 18
Granskning	
3.12 Tabell som visar var information för samtliga delar av GRI (Standard Disclosures) går att hitta	20
3.13 Policy och praxis för extern granskning	2

4. STYRNING, ÅTAGANDEN OCH ENGAGEMANG

Styrning	
4.1 Styrningsstruktur	3
4.2 Styrelseordförandens roll	3
4.3 Oberoende eller icke-verkställande styrelseledamöter	3
4.4 Aktieägarnas och medarbetarnas möjligheter att lämna förslag etc till styrelsen	3
4.5 Ersättning till ledande befattningshavare	ÅR 13
4.6 Undvikande av intressekonflikter i styrelsen	–
4.7 Process för krav på styrelseledamöternas kvalifikationer	–
4.8 Mission, värderingar, uppförandekod etc	8
4.9 Styrelsens övervakning av hållbarhetsarbetet	–
4.10 Utvärdering av styrelsearbetet	–

ÅÖ = Årsöversikt PricewaterhouseCoopers i Sverige 2008/2009. Återfinns på www.pwc.com/se

GRI index, forts.

	Sid
Engagemang i externa projekt	
4.11 Försiktighetsprincipens tillämpning	–
4.12 Externa stadgor, principer och initiativ	–
4.13 Medlemskap i organisationer	16
Intressentengagemang	
4.14 Intressentgrupper	8
4.15 Identifiering och urval av intressenter	8
4.16 Metoder för samarbete med intressenter	8, 16
4.17 Viktiga frågor som framkommit i dialog med intressenter	–
5. EKONOMISKA INDIKATORER	
Ekonomiska resultat	
EC1. Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde, inklusive intäkter, rörelsekostnader, ersättning till anställda, gåvor och andra samhällsinvesteringar, balanserad vinst samt betalningar till finansörer och regeringar.	19
EC2. Finansiell påverkan, samt andra risker och möjligheter för organisationens aktiviteter, hänförliga till klimatförändringen.	19
EC3. Omfattningen av organisationens förmånsbestämda åtaganden.	ÅR 12, 13
6. MILJÖINDIKATORER	
Energi	
EN3. Direkt energianvändning per primär energikälla.	18
EN4. Indirekt energianvändning per primär energikälla.	10
Utsläpp till luft och vatten samt avfall	
EN16. Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.	10
EN17. Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.	11
Efterlevnad	
EN28. Monetärt värde av betydande böter, och det totala antalet icke-monetära sanktioner till följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser.	saknas

	Sid
Transport	
EN29. Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor och material som används i verksamheten, inklusive transport av arbetskraft.	11
7. SOCIALA INDIKATORER	
Anställningsförhållanden och arbetsvillkor	
Anställning	
LA1. Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region.	15
LA2. Totalt antal anställda och personalomsättning, per åldersgrupp, kön och region.	15
Relationer mellan anställda och ledning	
LA4. Procent av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.	100%
Arbetsmiljö (Hälsa och Säkerhet)	
Träning och utbildning	
LA10. Genomsnittligt antal tränings- och utbildningstimmar per anställd och år, fördelat på personalkategorier.	15
Mångfald och jämställdhet	
LA13. Sammansättning av styrelse och ledning nedbruten på kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer.	ÅÖ 26
Mänskliga rättigheter	
Investerings- och upphandlingsrutiner	
HR2. Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende efterlevnad av mänskliga rättigheter, samt vidtagna åtgärder.	8
Icke-diskriminering	
HR4. Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder.	saknas
Samhälle	
SO3. Procentandel av de anställda som genomgått utbildning i organisationens policyer och rutiner avseende motverkan mot korruption.	100%
Märkning av produkter och tjänster	
PR5. Rutiner för kundnöjdhet, inklusive resultat från kundundersökningar.	8

PricewaterhouseCoopers

Kontor på 125 orter från Haparanda
i norr till Ystad i söder.

PricewaterhouseCoopers
113 97 Stockholm

Besöksadress: Torsgatan 21
Telefon: 08-555 330 00
Telefax: 08-555 330 01

För närmaste kontor
se vår webbplats:
www.pwc.com/se

© 2010 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB.
Att mångfaldiga innehållet helt eller delvis är
förbjudet enligt lagen (1960:729) om upphovs rätt
till litterära och konstnärliga verk. Förbudet gäller
varje form av mångfaldigande genom tryckning,
kopiering etc.

Produktion: Hallvarsson & Hallvarsson
Foto: Charlotte Carlberg Bärg och Knut Koivisto.